

6 Investerer i egen arbeidsplass

16 Byggbolaget HMB inn i AF-familjen

22 Flyr høyt i arbeidsdagen

30 AF bygger første fabrikk i massivtre

AFPOSTEN

Nummer 1 / 2019 / 32. årgang

TEMA:
KJØNSBALANSE I AF

De beste folk

AF vil tiltrekke seg enda flere flinke folk – og samtidig sørge for en jevnere kjønnsfordeling. Målet er å øke kvinneandelen fra ni til 20 prosent.

LES MER PÅ SIDE 10

De beste folka

Morten Grongstad, konsernsjef AF Gruppen

AF Gruppen er i sterk vekst, og de neste årene skal vi fortsette å vokse betydelig. Da vi i 2016 satte oss nye strategiske mål, var rekruttering av de beste talentene og økt ledelseskapasitet blant dem. Skal vi beholde posisjonen som Norges mest lønnsomme entreprenør, må vi øke ledelseskapasiteten og sikre like karrieremuligheter for kvinner og menn.

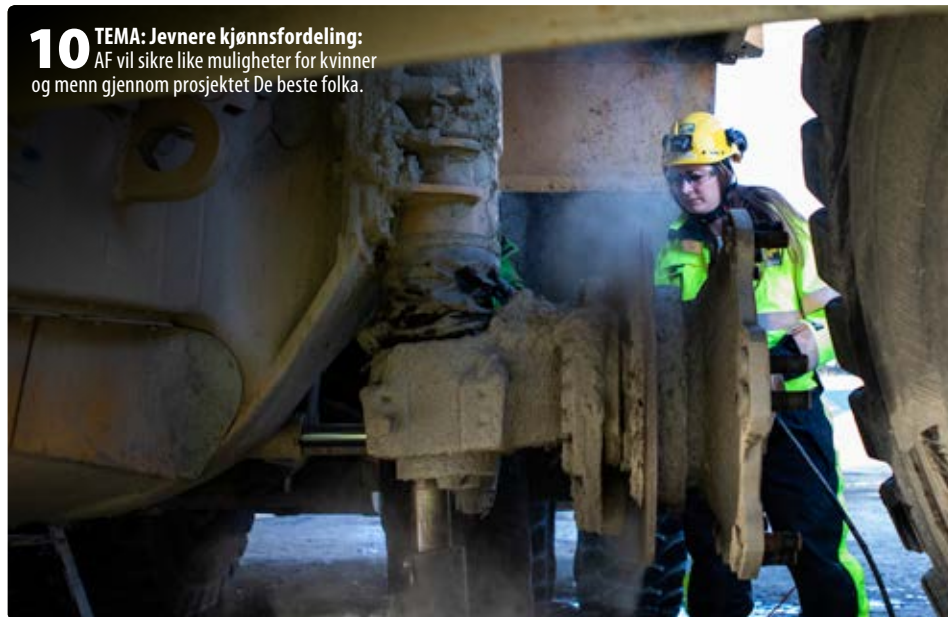
Ikke i noen andre norske næringer er spriket mellom andelen kvinner og menn større, og det gjør oss til de dårligste i klassen. Det skal vi gjøre noe med, og derfor har vi satt oss et ambisiøst mål som innebærer at selskapets totale kvinneandel skal øke fra ni til 20 prosent.

I dette nummeret av AF Posten tar vi et dypdykk i dette målet, som er et ledd i å sikre like muligheter for karriereutvikling for alle. Tiltakene som innføres skal ikke bare gagne ett kjønn, men hver og en av oss. Bedre tilrettelegging for å kombinere jobb og familie vil gjøre AF Gruppen til en bedre arbeidsplass for samtlige.

Når alt kommer til alt handler det om å gjøre AF til en attraktiv arbeidsgiver i våre markeders mangfold – uavhengig av kjønn.

Skal vi beholde posisjonen som Norges mest lønnsomme entreprenør, kan vi ikke ha bransjens laveste kvinneandel.

“ Selskapets totale kvinneandel skal øke fra ni til 20 prosent.

10 TEMA: Jevnere kjønnsfordeling: AF vil sikre like muligheter for kvinner og menn gjennom prosjektet De beste folka.

16

22

30 Første fabrikk i massivtre: AF bygger nytt produksjonsanlegg for Joh. Johannson i Vestby, Akershus.

Dette får du i denne utgaven

- 04 AF NÅ!**
- 06 AKSJE- OG OPSJONS-PROGRAMMET**
Invester i AF, du også!
- 10 TEMA**
Jakter på de beste
- 16 AKTUELT**
AF växer i Sverige
- 18 AKTUELT**
Digitale nyheter
- 21 AKTUELT**
Nytt fra HMS
- 22 MIN ARBEIDSDAG**
Møt dronemannen
Eirik Strøm Pedersen
- 24 FOTOREPORTASJEN**
Förvandlar gamla skollokaler
- 28 AF-KULTUREN**
Finale i AF Kollektivet
- 30 PROSJEKTET**
Kaffefabrikk i massivtre
- 34 NYE PROSJEKTER**
- 36 AFS SUPERTTEAM**

AFPOSTEN

Nummer 1 / 2019 / 32. årgang

Ansvarlig redaktør: Wibecke Brusdal
Redaktør: Kjersti Johannessen
I redaksjonen: Monica Iren Fasting, Linda Strand Jacobsen, Sissel Fantoft, Ruth Astrid L. Sæter og Susanne Spicar

Design og produksjon: Redink / www.redink.no
Forsidefoto: Catchlight Fotostudio
På forsiden: Malin Trellevik
Opplag: 7900 **Trykk:** RK Grafisk

Kom gjerne med innspill til: kommunikasjon@afgruppen.no

BILDET

Kidsa bygger småhus

I to dager har elever i 9. klasse ved Karlsrud skole i Oslo bygget småhus. Aleksander, Milla og Ola er fornøyd med det ferdige resultatet.

– Dette har vært mye bedre enn den vanlige sløydtimen, sier Aleksander. Han liker å bygge, og utelukker ikke at han velger yrkesfag når han er ferdig på ungdomsskolen.

Finn Gundersen og lærling Saleh Haghighi fra AF Bygg Oslo har vært instruktører, og

de roser elevene for innsatsen.

– De har jobbet effektivt, og fikk derfor tid til å lage kreative løsninger. Huset har fått svømmebasseng, solstoler og utelamper.

Det er Entreprenørforeningen Bygg og Anlegg (EBA) og deres opplysningskontor «Byggopp» som står bak ideen til kurset «Vi bygger småhus». Håpet er at elevene skal få lyst til å søke seg til bygg- og anleggsnæringen.

Foto: Thomas Haugersveen

Nå!

AF GRUPPEN I MEDIA

“ Vi heier på sjefer som setter økt kvinneandel på dagsorden.

Likestillingsminister Trine Skei Grande var entusiastisk da hun møtte AFs konsernsjef Morten Grongstad i God Morgen Norge i januar. Statsråden og konsernsjefen var i studio for å snakke om AF Gruppens satsing De beste folk.

KJAPPE NYHETER FRA AF GRUPPEN

Kristiansand–Mandal skal få ny E39. Her fjernes skog inn i linja og adkomstveier blir etablert.

Foto: Nye Veier AS

En vei blir til

Startskuddet har gått for tidenes største anleggskontrakt for AF Gruppen: nye E39 mellom Kristiansand og Mandal.

■ **Høsten 2018 landet** AF Anlegg gigantjobben som totalentreprenør for den nye europaveien på Sørlandet, og prosjektleder Hans Olav Omnes og hans mannskap er kommet godt i gang. Det er etablert en god HMS-struktur og 1000 personer har allerede vært gjennom oppstartskurs. Byggheren Nye veier stiller strenge krav til bruk av digitale løsninger i prosjektet og AF jobber med BIM-utvikling.

– Det er et omfattende arbeid å informere og involvere dem som

blir berørt av anlegget, men vi har etablert gode rutiner, sier Omnes.

Det viktige fremover er å gjennomføre en god og sikker produksjon, og å sikre tillatelser og godkjenninger som er nødvendig for å produsere i tråd med planen. Prosjekteringen skjer i tett samspill med Norconsult.

– Vi har etablert et motto i prosjektet: «Jeg jobber sikkert og følger plan!». Vi kommer til å ha mye oppmerksomhet rundt å bygge organisasjon, holdninger og kultur.

I løpet av sommerhalvåret skal forarbeidet til Trysfjordbrua og Søgnetunnelen komme i gang. Dette er noen av de største

“ Vi har etablert et motto i prosjektet: ‘Jeg jobber sikkert og følger plan!’

PROSJEKTLEDER HANS OLAV OMNES, AF ANLEGG

utfordringene i prosjektet. Broen er 530 meter lang og 55 meter høy, mens tunnelen er Sørlandets lengste med sine drøye fire 4 kilometer.

Prosjektlederen forteller at de jobber tett med byggherre. Det er etablert gode møteplasser, og alt ligger til rette for en god og åpen dialog:

– Vi er gjensidig bevisst på hva som er trusler for prosjektet, og vi har tillit til hverandre. Vi jobber med ett prosjekt med felles mål.

■ ■

Nye fjes i KL

■ **Geir Flåta (bildet) blir ny** konserndirektør for AF Gruppens heleide byggvirksomhet i Norge. Amund Tøftum blir ansvarlig for den deleide norske byggvirksomheten, i tillegg til Offshore. De overtar etter Henning Olsen som blir konsernsjef i NRC Group. I tillegg kommer Ida Aall Gram inn i konsernledelsen, som konserndirektør Eiendom – hun overtar etter Andreas Jul Røsjø. Les mer om Gram på s. 35.

Tilfredse leverandører

■ **Resultatene fra** leverandørundersøkelsen 2018 viser jevnt over bra tilfredshet, med en gjennomsnittscore på 5,1 av 6 mulige. AF Bygg Syd og AF Decom fikk høyest score. – Den gode scoren totalt sett gjenspeiler et godt arbeid med leverandørene over tid. Samtidig er det viktig å bruke resultatene fra undersøkelsen til å forbedre de områdene der leverandørene scorer oss lavest, sier Ragnar Furrus, innkjøpsdirektør i AF Gruppen.

Construction City vokser

■ Klyngen Construction City har etablert strategien «Samhandling for konkurransekraft», som definerer fire områder klyngen skal arbeide med: Bærekraft, innovasjon, samhandling og kompetansebygging.

Tre arbeidsgrupper er i gang med de tre første områdene, de ser på innovasjonspotensial og skal gi sine anbefalinger for bygget som skal huse klyngen på Ulven. Klyngen består nå av 23 signerte medlemmer, og alle sammen har forpliktet seg til både dugnadsinnsats for klyngearbeid og at de skal ha «fysisk tilstedeværelse» i Construction City når den er klar til innflytting.

Utover vinteren og våren arrangeres «Construction Coffee», som er frokostmøter for å øke oppmerksomheten rundt klyngen og belyse aktuelle problemstillinger. Det er opprettet egne grupper for Construction City på Facebook og på Workplace (for ansatte i AF Gruppen), der nyheter publiseres. ■ ■

450 AFere farget Holmenkollen gul, mens Johannes Thingnes Bø vant jaktstarten og ble tidenes første skiskytter med 15 verdenscupseiere i én og samme sesong. Før start besøkte han AF-campen og fikk lykkeønskinger med på veien.

Bruk lean – bli smidig(ere)

■ **Målet med lean-metodikk** er å oppnå en mer smidig samhandling mellom ulike aktører i et prosjekt. Ved å bruke ukesplan i storformat, der alle skriver opp sine planlagte aktiviteter, får alle bedre oversikt.

Flere prosjekter hos AF Byggefornyelse, AF Bygg Oslo og AF Anlegg har tatt i bruk lean-metodikken. De har latt seg inspirere av de gode erfaringene fra LAB, som bruker lean i alle prosjekt. For å inspirere flere har konsern laget en informasjonspakke med blant annet fem korte filmer som forteller hva lean er og hvordan det brukes. Samtidig utarbeider HR sammen med lean-forum et kurs som er tilpasset AFs behov. Startkit med alt som trengs for å begynne å bruke lean, kan bestilles fra kontorservice.

■ ■

Ny bedriftssykepleier

■ **Anne-Gro Nilsen** er nyansatt bedriftssykepleier i bedriftshelsetjenesten i AF Gruppen. Hun kommer fra stillingen som HMS-ingeniør i AFA, der hun det siste halve året har jobbet på Ørlandet. Tidligere har Nilsen jobbet i flere år som paramedic i ambulansetjenesten i Oslo og Buskerud, og på AMK (113-sentral) på Ullevål sykehus. Hun er utdannet syke-

pleier og har en master i kommunikasjon, ledelse og arbeids- og personaljus fra BI. Nilsen vil jobbe med både fysiske og psykososiale arbeidsmiljøfaktorer. Hun vil med tiden bli en ressurs innen blant annet individrettet arbeid, sykefraværsoppfølging, arbeids-helseundersøkelser og kurs/undervisning. ■ ■

– Gratis penger rett i lomma

Maskinfører Øystein Anseth er ikke i tvil: Det er motiverende å være medeier i eget selskap. Alle ansatte kan delta i AFs aksje- og opsjonsprogram – og her får du vite alt du trenger for å vurdere om du bør ta steget!

TEKST KJERSTI JOHANNESSEN

FOTO MONA HAUGLID OG MONICA IREN FASTING

Øystein Anseth er maskinfører i veiprojektet Tvedestrand–Arendal. 34-åringen har vært ansatt i AF Gruppen i snart to år. Høsten 2018 deltok han på aksjeprogrammet for første gang. Anseth forteller at han kjøpte alle han ble tilbudt: 3155 aksjer.

GOD TIMING. – Det var et gunstig tidspunkt å kjøpe aksjene på. På kjøpstidspunktet lå aksjen betydelig lavere enn den har vært tidligere, og med de 20 prosentene som man får i rabatt, skal det mye til å tape på dette, sier han. Anseth har investert i aksjer tidligere, og hadde også vurdert å investere i AF-aksjer før han ble fast ansatt i 2017.

– Jeg kjente godt til selskapet etter å ha vært innleid på prosjektet som AF hadde på E39 ved Sande i Sogn og Fjordane. Jeg visste at det var et stort og solid selskap som gjorde det bra.

Maskinføreren sier at medeierskapet ikke var avgjørende for at han søkte jobb i selskapet, men han så på ordningen som en hyggelig bonus. Mer avgjørende var det at AF Gruppen fremsto som seriøs og med stor oppmerksomhet rundt HMS. Han ønsket å arbeide på et stort og langvarig prosjekt og derfor passet jobben ved Tvedestrand–Arendal perfekt.

SNAKKIS PÅ JOBB. Anseth synes det er gøy å følge med på aksjens utvikling, og er ikke i tvil om at det er en ekstra motivasjonsfaktor å eie litt av sin egen arbeidsplass.

– For meg har det vært en real boost. Det har rett og slett vært enda kjekkere å gå på jobb etter at jeg investerte i aksjene. Det gir en god følelse å være med å bidra til at gråstein blir til gull for aksjonærene. Om firmaet går dårlig, taper man pengene sine. Men om man står på ekstra, så vil jo det bidra til positiv avkastning til aksjonærene i AF.

Han forteller at aksjekjøpet er et tema på jobb. – Vi snakker en del om dette, og alle kollegene mine vet at jeg kjøpte aksjene. Jeg har oppfordret dem til å bli med, og noen har kjøpt opsjoner.

Anseth sier at han ønsker å kjøpe flere aksjer, og at det er en ekstra motivasjonsfaktor for å bli værende i AF.

– Så lenge utviklingen er god, vil jeg kjøpe flere aksjer. Det var jo rett og slett gratis penger rett i lomma.

VIL HA ALLE MED. Anseths historie gleder finansdirektør i AF Gruppen, Sverre Hærem. Per i dag er ca. 1400 ansatte aksjonærer i selskapet, og til sammen eier de mer enn 14 prosent av aksjene i AF.

– Det er mange, AFs størrelse tatt i betraktning, men vi ser gjerne at det blir enda flere.

– *Hvorfor er det viktig at mange ansatte eier aksjer?*

– Når man eier litt av selskapet man jobber for, får man et annet syn på arbeidsplassen sin. Det blir på en måte som å se på sin egen lommebok. Man blir opptatt av å ta vare på det man har, og forvalte det best mulig, mener Hærem.

Han understreker samtidig at ansatte ikke skal investere mer enn de har råd til.

Utviklingen i aksjekursen på Oslo Børs, hos AF Gruppen og konkurrerende entreprenører, fra 2009 til 2019.

“ Det har vært enda kjekkere å gå på jobb etter at jeg investerte i aksjene. »

ØYSTEIN ANSETH, MASKINFØRER I AF ANLEGG

ABC om aksjer

📌 **Aksje:** En aksje er en eierandel i et selskap, og utgjør en del av selskapets egenkapital. Gjennom AF Gruppens aksjeprogram får ansatte kjøpe aksjer med 20 prosent avslag i forhold til kjøpskurs på fastsatte tidspunkt.

📌 **Aksjesparekonto (ASK):** En konto der du kan kjøpe og selge enkeltaksjer og aksjefond med utsatt skatt. Når du tar ut avkastningen fra kontoen, må du betale gevinstskatt.

📌 **Opsjon:** Kjøper du en opsjon, sikrer du rettigheten til å kjøpe en aksje i fremtiden til en fastsatt pris. Du har ingen plikt til å kjøpe aksjen når opsjonsperioden går ut.

AF er den eneste i bransjen som tilbyr opsjonsprogram til samtlige ansatte. Hensikten er å motivere de ansatte til langsiktig satsing og økt deltakelse i selskapets virksomhet.

📌 **Utbytte:** Eier du aksjer, kan du motta utbytte. Dette er løpende avkastning på dine aksjer. Mottatt utbytte blir beskattet som kapitalinntekter det året du mottar utbyttet. AF Gruppen betaler ut utbytte to ganger i året.

Kilde: AksjeNorge, Skagenfondene

Regneeksempel

En ansatt har deltatt i aksjeprogrammet hvert år i perioden 2014 – 2018. Ca. 50 000 kroner investert hvert år. Skatt ikke hensyntatt.

Aksjeprogram	Antall aksjer kjøpt	Betalt pr. aksje*	Total kostpris
2014	850	58,90	50 065
2015	590	85,00	50 150
2016	390	128,60	50 154
2017	430	115,80	49 794
2018	490	101,60	49 784
Sum kostnad	2 750	90,89	249 947
Aksjekurs nå		150,00	
Verdi aksjer i dag			412 500
Utbytter (2014–2018)			59 245
Gevinst (før skatt)		89 %	221 798

*Aksjekurs etter 20% rabatt

Skattemessige konsekvenser

☒ Du må skatte av rabatten du får på AF-aksjene, og den beregnes som lønnsinntekt det året aksjene blir kjøpt. Skatt på rabatten trekkes i lønn så raskt som praktisk mulig etter at aksjene er kjøpt.

☒ Både utbytte og eventuell gevinst ved salg av aksjer er skattepliktig og blir beskattet som kapitalinntekt. Denne skatten er for 2019 anslått til 31,68 prosent av fortjenesten.

☒ Ønsker du å selge aksjer, er det de første aksjene du kjøpte som blir solgt først. Dette får betydning for dem som har kjøpt aksjer til forskjellig tidspunkt og ulik kostpris, med tanke på skattbar gevinst.

– AF-aksjen har hatt en fantastisk utvikling over 20 år. Men vi kan ikke gi noen garantier for hvordan det blir i fremtiden, og ingen må investere over evne, sier finansdirektøren.

GUNSTIG OPSJONSORDNING. Han mener at om du har mulighet til å investere litt, så kan det være bedre enn ikke å investere noe.

– Enten du kan investere 1000, 5000 eller 10 000 kroner, så blir du medeier, og kan stille på generalforsamling på lik linje med alle andre aksjonærer. Da er du med på reisen sammen med våre øvrige eiere, sier Hærem.

Aksjeprogrammet tilbys alle ansatte, også dem som er tilknyttet datterselskap der AF eier mer enn 50 prosent.

– Mange i datterselskap eier aksjer i sitt eget selskap, i tillegg til at de fikk aksjer i AF Gruppen ASA som en del av betalingen da selskapet deres ble kjøpt. De fleste av disse har beholdt aksjene, og sitter med eierinteresser i begge selskap, påpeker Hærem og legger til:

– Dersom du ikke føler at du har anledning til å investere i aksjeprogrammet, så har vi også et opsjonsprogram for alle ansatte. Da kjøper du en rettighet til å investere i aksjen på et senere tidspunkt. Den rettigheten koster 1 krone per aksje. På den måten har ansatte mulighet til å delta i verdiøkningen, uten å betale noe ytterligere før vi vet om det blir gevinst eller ikke. Mange ansatte har dermed fått med seg en opsjonsgevinst med lav risiko. Dersom du velger ikke

☒ **Finansdirektør i AF, Sverre Hærem, vil gjerne ha flere AF-ansatte med i aksjeprogrammet.**

☒ **Kristin Skaug i AksjeNorge mener det er positivt å tilby ansatte medeierskap i egen bedrift.**

å investere i aksjen, taper du bare den ene kronen per aksje, sier Hærem.

UTBYTTEFEST TO GANGER I ÅRET. For tre år siden ble det bestemt at utbytte fordeles to ganger i året, ikke én som tidligere. Årsaken er et ønske om å gi løpende avkastning til trofaste eiere.

– Tanken med utbytte er at man skal få noe tilbake som eier av AF-aksjer, uten å være nødt til å selge. Når du får en andel av det årlige overskuddet, er det lukrativt å beholde aksjene fremfor å selge dem for å ta ut verdistigningen. Vi så at så lenge det var utbytte kun én gang i året, kunne det bli litt lenge mellom hver runde. Nå er det færre som selger.

Det fordelte utbyttet har vært betydelig, gitt selskapets gode finansielle situasjon. I 2019 vil aksjeprogrammet tilbys ansatte i slutten av mai, rett etter at utbyttet er fordelt.

– **FANTASTISK ORDNING.** Kristin Skaug er daglig leder av stiftelsen AksjeNorge, som sprer kunnskap om aksjemarkedet, sparing og investeringer. Hun er imponert over AF Gruppens aksje- og opsjonsprogram, der alle kan delta, med gunstige rabatt- og låneordninger.

– I bygg- og anleggsbransjen jobber mange ute i prosjekt, og det kan være en utfordring å skape felles tilhørighet i konsernet. Men vi vet at når ansatte er med og eier selskapet, øker fellesskapsfølelsen. Medeierne følger med på kvartalstall og bryr seg mer om resultatene, enn dem som ikke eier. Aller viktigst er det at de får nytte godt av verdiskapingen. Det er

“ Det er en god følelse å bidra til økonomisk gevinst både for firmaet og for seg selv.

MARIA NEVJEN ROTH, PROSJEKTSJEF I AF BYGGFORNYELSE

en fantastisk ordning at de ansatte kan få en del av avkastningen når selskapet gjør det bra.

Ifølge Skaug er det forsket lite på resultatene i selskaper som tilbyr medeierskap sammenlignet med dem som ikke gjør det, men AksjeNorge selv har gjennomført undersøkelser om verdien av eierskap blant ansatte.

– Vi ser at ansatte som er medeiere er mer tilfredse, de er mer lojale og har større forståelse for arbeidet. Dette er gode forutsetninger for økt lønnsomhet.

ANBEFALER AF PÅ LANG SIKT. Analytiker Glenn Kringhaug i ABG Sundal Collier mener det å eie aksjer i eget selskap og/eller ha en resultatbasert bonusordning er to av de beste måtene å samkjøre insentivene til eiere og arbeidstakere på.

– Her mener jeg AF Gruppen helt klart er best i klassen av selskapene jeg følger tett. Det gjenspeiles i en fantastisk kursutvikling siden børsnoteringen, men man ser det også i kulturen i selskapet.

– *Hva kan du si om AF-aksjen som langsiktig investering?*

– AF Gruppen har oppnådd fantastiske resultater, og jeg er overbevist om at de vil fortsette å levere bedre resultater enn sine konkurrenter. Iblant vil det være perioder da industrien (eller børsen) generelt vil gjøre det svakt og jeg ikke vil anbefale å eie AF-aksjer. Men med en langsiktig horisont kan jeg ikke komme på en aksje jeg ville følt meg mer trygg på å eie. Et motargument vil være at selskapet er dyrt i forhold til sammenlignbare selskaper. Men, kvalitet skal koste ekstra, sier Kringhaug.

Analytiker Glenn Kringhaug mener AF-aksjen vil fortsette å være et godt investeringsobjekt.

AVHENGIG AV Å SJEKKE KURSEN. En av de ansatte som har investert hver gang hun har hatt sjansen, er prosjektsjef Maria Nevjen Roth i AF Byggefornyelse. 32-åringen begynte i AF i 2010 og eier i dag litt i overkant av 10 000 aksjer.

– Å eie aksjer gjør meg mer motivert. Det er en god følelse å bidra til økonomisk gevinst både for firmaet og for seg selv. Det er jo totalen av det vi leverer som i stor grad avgjør hvordan kursen blir, og det er inspirerende å se den gode utviklingen, sier hun.

Nevjen Roth hadde ikke eid aksjer før hun begynte i AF, men i løpet av de siste årene har hun investert også i andre selskaper.

– Nå sjekker jeg kursene flere ganger om dagen og er nesten blitt litt avhengig, ler hun.

Da hun begynte i AF, anbefalte kollegene henne å bli med på aksje- og opsjonsprogrammet. Selv nøler hun ikke med å anbefale det til andre.

– Spesielt opsjonsprogrammet er jo noe alle bør slå til på. Man tar svært liten risiko, siden man bare taper én krone per aksje om man velger ikke å investere.

Selv har hun tatt opp lån gjennom AFs låneordning for å kjøpe aksjene. Underveis har hun solgt aksjer for å kunne pusse opp, og sier aksjeprogrammet på den måten også har fungert som en lukrativ spareordning.

– *Frykter du ikke risikoen?*

– Nei, jeg har aldri kjøpt mer enn jeg har hatt råd til. Det er en langsiktig investering og AF er en stor og solid bedrift. ■■

TEMA: KJØNNBALANSE I AF

De beste folka

Nils Ørnes og Anette Moldesæter jobber på AF Bygg Oslos prosjekt på Røakollen, der prosjektteamet består av rundt 40 prosent kvinner.

Fra dårligst i klassen til best i bransjen. Nå setter AF seg nye og ambisiøse mål for å få de beste talentene til selskapet.

TEKST MONICA IREN FASTING FOTO CATCHLIGHT FOTOSTUDIO

Kvinner blir oftere bedt om å hente kaffe og føre referater fra møter enn menn. Er det greit, a?»

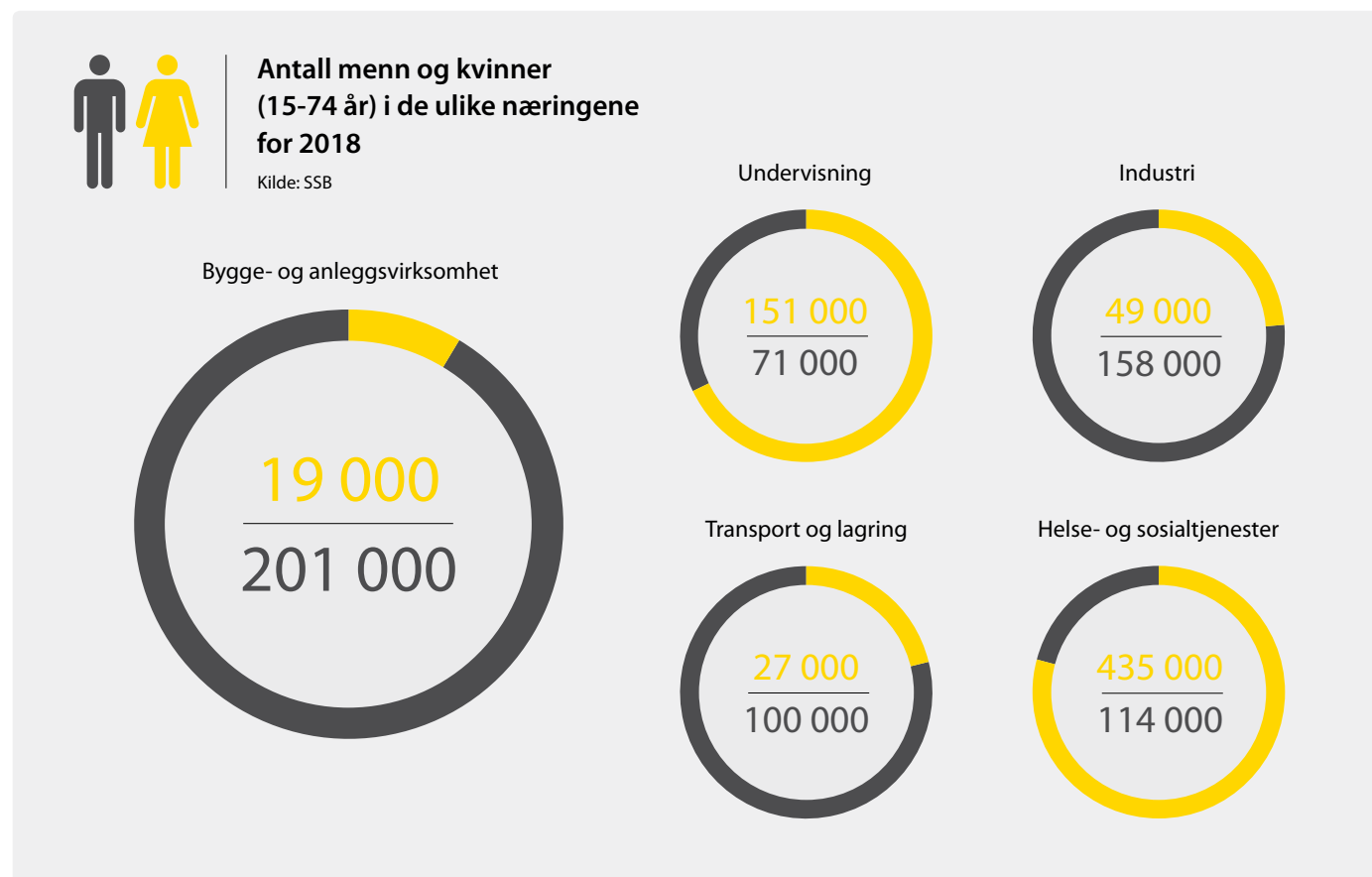
Dette spørsmålet, og flere andre, henger fra lampene på spiserommet på prosjektkontoret til E18 Tvedestrand–Arendal grytidlig en morgen i januar. Mellom kanelsnurrer, kaffekopper og anleggsarbeidere går praten lett og ledig om et samtaleemne som kanskje ikke normalt verserer rundt frokostbordet i prosjektet – nemlig ubevisst diskriminering. Men før vi dykker dypere inn i denne frokostpraten skal vi skru tiden noen måneder tilbake, da AF Gruppens konsernsjef Morten Grongstad satt i bilen på vei til Gøteborg med en kvinnelig kollega.

– AF hadde allerede da definert et mål i den nye konsernstrategien om rekruttering og økning av kvinneandelen i selskapet, men denne bilturen ble en vekker for meg. Det som traff meg mest var at hun synes det var skuffende og rart at et så stort selskap som AF hadde så få konkrete tiltak for å trekke til seg flere kvinner. I ettertid sto det klart for meg at AF ikke kom til å få høyere kvinneandel hvis vi fortsatte i samme spor. Vi måtte gjøre noe helt annet, og det måtte komme fra lederhold, sier Grongstad.

DÅRLIGST I KLASSEN. I kjølvannet av både denne samtalen og den nye strategien ble det konkretisert flere tiltak. I første omgang ble det opprettet en egen prosjektgruppe bestående av en rekke håndplukkede AF-ansatte fra flere virksomhetsområder.

Forskningscenteret Core gjennomfører et prosjekt på vegne av foreningen Hun Spanderer. AF er en av ti større bedrifter som deltar i studien, som skal se på hvilke tiltak som gir effekt i forhold til bedrifters ambisjoner om å øke kvinneandelen. Utgangspunktet er dårlig:

– Bygg- og anleggsbransjen har i snitt en kvinneandel på ni prosent. I 2017 arbeidet det 19 000 kvinner i vår bransje, mot over 200 000 menn. Vi ønsker å gjøre dette spriket langt mindre i årene som kommer, sier Sif Løvdal, som har ledet prosjektgruppen som jobber for like karrieremuligheter i AF for kvinner og menn.

“ Man må knuse noen fordommer og vise at dette er et spennende yrke som passer like godt for kvinner og menn.

MALIN TRELLEVIK, GRUNNARBEIDER I AF ANLEGG

Den nye satsingen innebærer en langsiktig forpliktelse fra ledelsen i AF og en helhetlig tilnærming som tar for seg både holdningsendringer på individnivå og strukturelle hindre. De neste årene vil det bli iverksatt en rekke tiltak for å øke kvinneandelen. Disse tiltakene berører blant annet bedriftskultur, måten selskapet ansetter på og hva som blir gjort for å utvikle og beholde dyktige mennesker.

– Forretningsenhetene vil blant annet fra 2019 sette mål for kvinneandel i sin enhet på ulike stillingsnivåer og måle utviklingen gjennom kvartalsrapporteringer, forklarer Løvdal.

Men det kanskje mest ambisiøse målet som AF har satt seg innebærer at selskapets totale kvinneandel skal øke fra ni til 20 prosent.

– Ledergruppen i AF har vedtatt et «40/20-mål» som innebærer at 40 prosent av alle funksjonærene i AF skal være kvinner, og at den totale kvinneandelen skal økes til 20 prosent. Det innebærer at AF vil gå fra å være dårligst i klassen, til å bli ledende i bransjen.

ET OPPGJØR MOT UBEVISST DISKRIMINERING.

Tilbake i Arendal går praten lett rundt bordene, godt hjulpet av samtalekort med spørsmål til ettertanke og forskningsfunn. Representanter fra HR og prosjektgruppen bidrar til diskusjonen.

« Det er kanskje særlig den ubevisste diskrimineringen man må til livs, påpeker HR-sjef i AF Byggefornyelse, Sif Løvdal.

“ AF skal rekruttere nærmere 500 kvinner i ulike stillinger de nærmeste årene.

SIF LØVDAL, HR-SJEF I AF BYGGFORNYELSE

Prosjektbesøket er et av de første tiltakene som rulles ut, og skal gjennomføres i flere av AFs prosjekter i løpet av våren. Formålet er å sette ubevisst diskriminering på agendaen, og øke bevisstheten i organisasjonen.

Ubevisst diskriminering handler om hvordan vi vurderer mennesker ulikt kun basert på kjønn. En god kultur på arbeidsplassen legger grunnlaget for å lykkes, både på personlig plan og for selskapet som helhet.

– Våre ansatte skal trives når de er på jobb, og få støtten de trenger for å bli best innenfor sitt felt – uansett kjønn. Forskning viser at ingen er kjønnsblinde, og ubevisst diskriminering finnes det rikt av i samfunn og arbeidsliv. Vi har en jobb å gjøre for å komme alle former for bevisst og ubevisst diskriminering til livs, forklarer Løvdal.

AFs ambisiøse mål for kvinneandelen i selskapet innebærer også at selskapet de neste årene skal

ansette langt flere kvinnelige fagarbeidere.

– Under besøket i Arendal tok vi en prat med flere av de kvinnelige fagarbeiderne for å kartlegge hvilke tiltak vi må igangsette for å inspirere flere til å søke seg til yrkesfag og starte som fagarbeider i AF. Når målet er å doble antallet kvinnelige fagarbeidere, sier det seg selv at det er omfattende. Med det sagt, så skal tiltakene komme alle til gode – ikke bare kvinnene, sier hun.

VIL KNUSE FORDOMMENE. For ulike rapporter viser at mangfold og likestilling krever spesielt oppmerksomhet i bygge- og anleggsvirksomheten. Ifølge Byggenæringens landsforenings (BNL) undersøkelser er det er få kvinner i mangfoldet på norske byggeplasser. Mangfoldet representerer menn med ulik bakgrunn og fagkompetanser. De fleste kvinnene i bygge- og anleggsvirksomheten jobber på funksjonærnivå. Det er få kvinner blant fagarbeidere og toppledere. En annen årsak til at det finnes få kvinnelige fagarbeidere er den horisontale oppdelingen av arbeidsmarkedet. Horisontal kjønnsdeling sikter til at kvinner og menn jobber i ulike deler av arbeidslivet. Eksempelvis er helse- og omsorgssektoren sterkt kvinnedominert, mens bygg- og anleggsvirksomheten er mannsdominert.

Grunnarbeider Malin Trellevik har arbeidet i AF

MÅLET

40/20-MÅLET

innebærer at 40 prosent av alle funksjonærene i AF skal være kvinner, og at den totale kvinneandelen skal økes til 20 prosent. Antall kvinnelige fagarbeidere skal doubles.

Anlegg siden lærlingtiden, og kjenner seg godt igjen i undersøkelsene.

– Det å være kvinne i et mannsdominert yrke er forbundet med en del fordommer hos begge kjønn. Kvinner tror ofte yrker som dette innebærer mye tungt arbeid, mens jeg opplever at menn har den oppfatningen at vi ikke kan jobbe med dette fordi vi er fysisk annerledes. Som kvinner må vi kanskje bevise at vi kan mer enn mine mannlige kollegaer må. Samtidig er jeg opptatt av å vise at dette ikke er så farlig. Det er ikke så tungt, og det er et spennende og variert yrke som jeg stortrives i, sier hun.

At Trellevik søkte seg til en yrkesfaglig studieretning og endte opp som grunnarbeider, skyldtes tilfeldigheter.

– Jeg visste ikke hva jeg ville bli, men var helt sikker på at jeg ikke ville søke meg til typiske kvinneyrker som frisør eller sykepleier. Jeg startet med lastebillappen, og var så heldig at jeg kom meg inn i en lærlingordning i AF. Nå er jeg i en jobb hvor jeg får være del av et stort fellesskap, blir respektert og får være meg selv. Og ikke minst får jeg være ute i frisk luft og jobbe med forskjellige ting hver eneste dag, forteller hun.

– Men hvordan mener du at vi må jobbe for å øke attraktiviteten til yrkesfaglige studieretninger blant kvinnene?

– Jeg tror først og fremst at man må knuse noen fordommer og vise at dette er et spennende yrke som passer like godt for kvinner og menn. Da må vi tørre åpne opp prosjektene, legge til rette for at kvinner skal trives og fremsnakke yrket. Fordi jeg trives godt, har flere venninner fått opp øynene for hvilke muligheter som finnes i bygg- og anleggsbransjen, forteller hun.

– **MÅ ROKKE VED TRADISJONENE.** På Røakollen i Oslo er 130 leiligheter i ferd med å ta form under ledelse av prosjektleder Nils Ørnes i AF Bygg Oslo.

– AF Bygg Oslo har sett verdien i å samle flere kvinner på samme prosjekt. Ikke bare fordi det gir kvinnene en følelse av fellesskap, men fordi det er positivt for arbeidsmiljøet. For meg som prosjektleder har det også handlet om å få med meg dem jeg anser som de dyktigste inn i prosjektteamet, forteller Ørnes, som har jobbet i AF siden 2007. Gjennom årenes løp har han jobbet i flere prosjekter med kun menn, og han er klar på at en balansert kjønnsfordeling har mange fordeler:

– Kvinner bringer ofte inn en annen dimensjon i arbeidet. Samtidig mener jeg at det er viktig å se og legge til rette for den enkeltes behov, enten det er å

✦ **Konsernsjef Morten Grongstad i AF Gruppen er opptatt av at medarbeidentilfredsheten skal være like høy hos begge kjønn.**

hente i barnehagen eller å få nye utfordringer. Det tror jeg også vi må gjøre i større grad med generasjonen som kommer inn. Ikke minst må vi invitere inn til sommerjobber, bedriftsbesøk og reklamere for vår egen hverdag.

Prosjektteamet på Røakollen har en kvinneandel på 40 prosent, og Ørnes får støtte fra anleggsleder Anette Moldesæter Brandli.

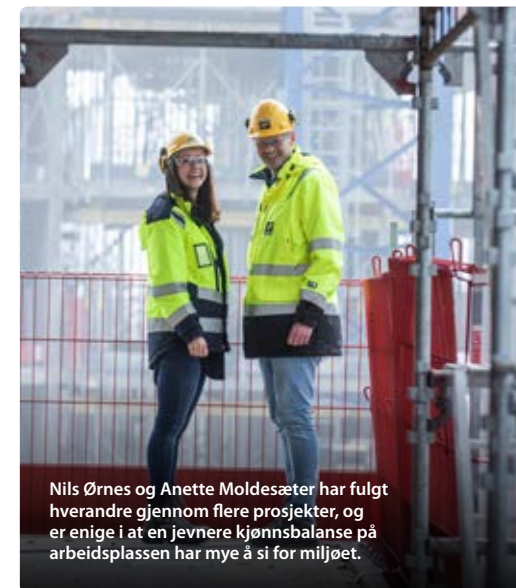
– Jeg synes det er viktig og ikke minst på tide at AF tar tak i dette, sier hun.

Med en lederstilling og små barn i en arbeidshverdag som stort sett starter tidligere enn de fleste, kjenner hun godt til mange av utfordringene både menn og kvinner står overfor i bransjen.

– Vi har løst det med å fordele henting og levering i barnehage slik at jeg får vært på jobb så tidlig som mulig og på denne måten får deltatt på det som skjer ute i drift fra morgenen av. Enkelte ganger er selvfølgelig ikke dette mulig, og da er jeg avhengig av fleksibilitet og forståelse blant kollegaene mine. Det opplever jeg at jeg får. Jeg tror nok at det å rokke ved noen av tradisjonene og kulturen i denne bransjen er nødvendig for å oppnå en bedre kjønnsbalanse, og det har jeg tro på at AF vil klare, sier hun.

“ Det er viktig og ikke minst på tide at AF tar tak i dette.

ANETTE MOLDESÆTER BRANDLI, ANLEGGSLEDER I AF BYGG OSLO

Nils Ørnes og Anette Moldesæter har fulgt hverandre gjennom flere prosjekter, og er enige i at en jevnere kjønnsbalanse på arbeidsplassen har mye å si for miljøet.

DE BESTE FOLKA. Fremover vil AF rette søkelyset mot ubevisst diskriminering, og innføre tiltak for å bedre kjønnsbalansen. 40/20-målet skal være et ledd i å sikre like muligheter for karriereutvikling for alle. Håpet er at når man legger til rette for kombinasjonen jobb og familie, vil AF Gruppen bli en bedre arbeidsplass for samtlige ansatte.

– De neste årene skal AF Gruppen vokse betydelig. Skal vi beholde posisjonen som Norges mest lønnsomme entreprenør, må vi øke ledelseskapasiteten og sikre like karriere-muligheter for kvinner og menn. Det mangler ikke på kvinner som studerer relevante fag, men med en nåværende kvinneandel på under ti prosent, går vi åpenbart glipp av mange dyktige folk, sier konsernsjef Morten Grongstad, og legger vekt på at ingen skal forskjellsbehandles eller kvoteres inn:

– Når alt kommer til alt handler dette om at vi skal være bransjens mest attraktive arbeidsgiver blant kvinner og menn, og medarbeidentilfredsheten skal være like høy hos begge kjønn. Vi skal rett og slett ha de beste folka. ■■

SAMARBEID MED INGEBORG-NETTVERKET

AF Energi & Miljøteknikk skal intensivere arbeidet med å øke andelen kvinner i bransjen og blir Ingeborg-nettverkets nye gullpartner.

■ – **Flere av våre ansatte** er allerede aktive i Ingeborg-nettverket. For oss er det en selvfølge å støtte opp om et initiativ som kan bidra til å øke kvinneandelen de neste årene, sier Ola Lindh, daglig leder i AF Energi & Miljøteknikk.

Ingeborg-nettverket er en arena for kvinner som jobber i rørbransjen, og som ønsker å representere kvinnelige rollemodeller i bransjen. Gjennom å legge til rette for erfaringsutveksling, kompetanseheving og personlig utvikling, skaper nettverket en felles møteplass for inspirasjon og motivasjon der målet er å fremme rørbransjen som arbeidsplass, samt å øke andelen kvinner i utførende, salg, tekniske og fagledende stillinger.

– AF Energi & Miljøteknikk rekrutterer ingeniører fra studieretninger som lenge har vært i relativt god kjønnsbalanse. Selv om kvinneandelen på funksjonærsiden er på respektable 28 prosent, er vi fortsatt langt fra målet om flere kvinner med fagbakgrunn. De vi har er sterke og synlige ambassadører for å tiltrekke flere jenter, og vi synes vi ser en positiv utvikling. Et partnerskap med Ingeborg-nettverket er viktig for oss, også med tanke på å gå foran og påvirke resten av bransjen, sier Lindh.

Ingeborg-nettverket er oppkalt etter avdøde Ingeborg Markussen, den første kvinnelige rørleggermesteren i Norge. Organisasjonen ledes i dag av Eli Heyerdahl Eide, og har mer enn 600

medlemmer. Eide mener at årsakene til at så få kvinner jobber som rørlegger er sammensatt, og at bedrifter som har ansatt kvinnelige rørleggere eller lærlinger gjerne vil ansette flere.

– Med AF Energi & Miljøteknikk på laget har vi fått en viktig og synlig aktør med i nettverket, som har satt seg ambisiøse mål for å øke kvinneandelen og gjøre bransjen mer attraktiv. Samtidig som jeg håper at AF kan være en foregangsbedrift for andre i bransjen, tror jeg også dette kan bli et godt samarbeid der begge parter kan lære mye av hverandre, sier Eide. ■■

Eli Heyerdahl Eide (t.v.), Ola Lindh og Iselin Abell Nilsen skal samarbeide i Ingeborg-nettverket.

“ For oss er det en selvfølge å støtte opp om et initiativ som kan bidra til å øke kvinneandelen de neste årene.

OLA LINDH, DAGLIG LEDER I AF ENERGI & MILJØTEKNIKK

Tänker leva för evigt

HMB är ett stolt traditionellt byggbolag, och det verkar vara rätt väg att gå. – Vi har inget mål att växa, men det har jag fått äta upp varje år, skrattar Krister Karlsson, vd i HMB.

TEKST SUSANNE SPICAR FOTO JOHAN PAULIN

Sedan HMB grundades för 25 år sedan har bolaget utvecklat spetskompetens i kundanpassat platsbyggande. Dyrt? Nej, HMB har lärt sig bygga hantverksmässigt till en kostnad i paritet med "lådbyggarna", som jobbar med standarder och moduler.

– Det händer att vi får frågan om vi kan dra upp en betongstomme själva. Det kan vi! Men det är klart att vi kollar in omvärlden också så att vi inte blir frånsprungna, säger Krister Karlsson.

MINDRE AVDELNINGAR. Ett annat av HMB:s karaktärsdrag är den familjära organisationen med avdelningar som inte gärna ska vara större än 50 personer. Närheten uppskattas av både kunder och medarbetare.

– I en mindre avdelning känner du alla ganska bra och blir någon i gänget. Trivseln bidrar till att du stannar länge på HMB och kan samarbeta med våra många trogna kunder i projekt efter projekt.

HMB har förfinat det kundnära arbetssättet under många år. Man är med i tidiga skeden och formar projekten så att de passar beställaren, men även HMB. Att kunna ta fram bra produkter i nära samspel är även det en spetskompetens.

Men HMB vore nog inte HMB utan ledordet som de flesta medarbetare kan i sömnen: "Tusen tusenlappar – en miljon".

– Om du är medveten om hur du hanterar pengar, även små pengar, och tänker dig för i varje sak du gör så får

du en väldig utväxling, säger Krister Karlsson.

ENGAGERAD ENTREPRENÖR. – Jag har saknat en entreprenör som är engagerad och känner för projekten på samma sätt som jag gör. Det lever HMB upp till, säger Tomas Lindgren, projektchef på Kommunfastigheter i Knivsta, som samarbetat med HMB i mer än tio år. Tomas Lindgren uppskattar den småskaliga projektorganisationen i HMB, kombinerad med det stora företagets resurser, och att HMB valt att anställa egna yrkesarbetare med hög kompetens som de tar med sig från projekt till projekt.

LÄGRE KOSTNAD, HÖGRE KVALITET.

Tillsammans har Kommunfastigheter och HMB utvecklat en samverkansform, som rönt intresse i hela Sverige.

Knivsta-modellen är konstruerad så att den premierar entreprenörens leveransförmåga och budgetkontroll.

– Projektet blir vårt gemensamma lilla företag som vi ska driva med projektets bästa för ögonen. Det intressanta är att vi med vår samverkansmodell kan

Våra företag är lika på många områden.

KRISTER KARLSSON, VD I HMB

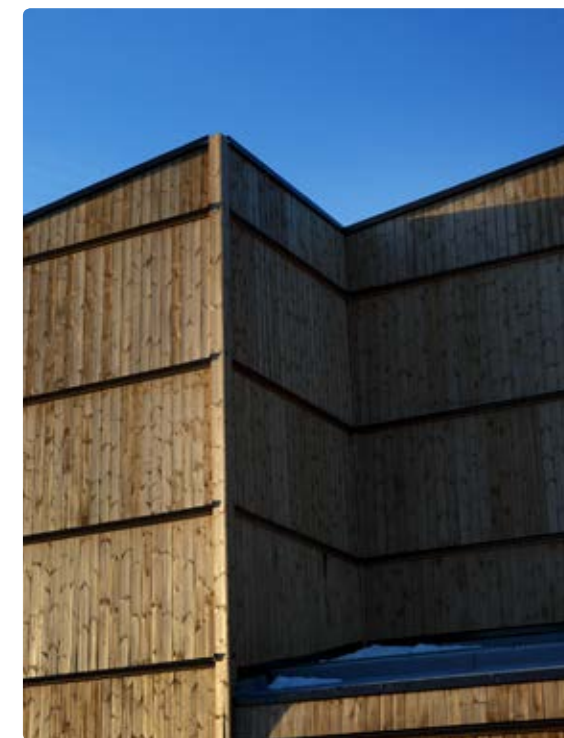

» Knivsta Centrum för idrott och kultur konstrueras för att behöva minimalt med uppvärmningsenergi.

» Värmen i Knivsta Centrum för idrott och kultur ska produceras "inhouse" av ishallens ismaskin. Sommartid ska istillverkningen drivas av solceller, berättar projektchef Tomas Lindgren till höger, här tillsammans med Per Wiker, avdelningschef och Peter Höijer, platschef på HMB.

Kort om HMB

- » HMB bygger bostäder, mest hyresrätter, samt näringsfastigheter i Stockholm/Mälardalen, Dalarna, Västmanland, Uppland och Gästrikland.
- » Företaget har omkring 300 medarbetare.
- » 2017 var omsättningen 1 300 MSEK och rörelsemarginalen 7,7 procent.
- » AF Gruppen förvärvade i januari 70 procent av aktierna i HMB Holding AB. I samband med affären köpte AF Gruppen även 3,4 procent av aktierna i HMB Construction av anställda som är delägare.
- » HMB fyller 25 år i maj 2019!

HMB bygger ett klimatsmart passivhus med stomme i massivträ.

Knivsta Centrum för idrott och kultur

- Byggs av Kommunfastigheter i Knivsta AB, på uppdrag av Knivsta kommun
- Totalentreprenad i samverkansform, med HMB som huvudentreprenör och Norconsult som arkitekt
- Beräknad kostnad: 350 miljoner SEK

bygga en produkt med lägre kostnader än omvärlden, och med högre kvalitet.

Just nu skapas Knivsta Centrum för idrott och kultur, kommunens hittills största byggprojekt. Det blir en mötesplats för Knivsta-borna mitt i stan, med en mix av kultur, idrott och event. HMB är totalentreprenör och bygger ett klimatsmart passivhus med massivträstomme.

VILLE INTE SÄLJA. På några år har HMB vuxit med god lönsamhet från 800 miljoner kronor i omsättning till 1,3 miljarder, utan att egentligen ha målet att växa och med samma administrativa stöd. Det har fungerat bra, men sårbarheten har ökat. Ett kommande skifte i aktieägaravtalet gjorde också att AF Gruppens erbjudande till HMB började bli intressant.

– Vi ville inte sälja. Så i vår första kontakt med AF Gruppen Sveriges vd Andreas Rydbo 2017 sa vi nej. Men vi höll kontakten och 2018 kom Andreas tillbaka. Tidigt konstaterade vi att våra företag

är lika på många områden, säger Krister Karlsson, som tillsammans med övriga delägare fortsätter driva HMB som ett självständigt dotterbolag i AF Gruppen.

Nu vill HMB utvecklas tillsammans med AF. Man har stora förväntningar på att vässa bolagets HMS-arbete och ser fram emot en uppgradering av administrativa system och rutiner.

– Vi ser att vi kan växa in i vår kostym tillsammans med AF, men framför allt är affären ett sätt för HMB att få leva för evigt! ■ ■

“ Jag har saknat en entreprenör som är engagerad och känner för projekten på samma sätt som jag gör. Det lever HMB upp till. ”

TOMAS LINDGREN, PROJEKTCHEF PÅ KOMMUNFASTIGHETER I KNIIVSTA

AF tar plats i Stockholms-regionen

I januari 2019 genomförde AF Gruppen ett av sina största förvärv hittills. I och med köpet av 70 procent av HMB Holding blir AF en stor aktör i bygg- och anläggningsbranschen i Sverige.

– HMB är ett fantastiskt fint bolag med mycket stark lönsamhet på 7,7 procent i rörelsemarginal. För första gången får vi nu byggverksamhet på den stora och viktiga marknaden i Stockholm och Mälardalen, men även i Falun och Gävle, säger Andreas Rydbo, vd för AF Gruppen Sverige.

Det första stora steget i Sverige-satsningen togs genom förvärvet av 70 procent av aktierna i Kanonaden 2017. Med HMB, som omsätter 1,3 miljarder kronor, får AF Gruppen en stabil plattform för fortsatt god tillväxt i Sverige.

Tømmerne Trond Vigstad (t.h.) og Lars Petter Mathisen har tatt i bruk Workplace og synes det er flott å kunne følge med på hva som rører seg i AF Gruppen.

Din nye digitale hverdag

Nå kan du enklere holde deg oppdatert og kommunisere med kollegaene dine. Denne våren får alle ansatte i AF Gruppen tilgang til flere digitale verktøy.

TEKST MONICA IREN FASTING FOTO CATCHLIGHT FOTOSTUDIO

AF Gruppen er tuftet på tanken om å være fremtidsrettet, nysgjerrig og annerledes, og derfor er konsernet avhengig av å gi de ansatte samme muligheter til å benytte nye digitale verktøy.

Denne våren får alle ansatte i AF digital tilgang, og for mange betyr dette bedre tilgang til informasjon, systemer og kommunikasjonsverktøy.

VELKOMMEN TIL WORKPLACE. Alle AF-ansatte får nå sin egen e-postadresse. Denne gir deg tilgang til flere digitale verktøy, deriblant AFs kanal for internkommunikasjon, Workplace.

Workplace er enkelt fortalt en lukket Facebook-løsning for bedriften. Målsettingen er å tilby et mer effektivt verktøy for intern kommunikasjon på flere nivåer i virksomheten.

Workplace ligner ganske mye på den vanlige Facebook-, med en nyhetsstrøm som viser innhold og diskusjoner fra andre ansatte. Ansatte deler innhold i grupper som er relevante for sin jobb, og nyheter

og viktige meldinger blir samlet i en nyhetsstrøm.

Her kan du holde ditt prosjekt oppdatert, du kan følge med i faggrupper som interesserer deg og lese nyheter fra andre prosjekter. I tillegg åpner løsningen for enklere kommunikasjon og kunnskapsdeling på tvers av forretningsenhetene.

LÆRER MER OM AF. Før jul fikk alle ansatte i AF Bygg Oslo sin digitale tilgang, og tømmerne Trond Vigstad og Lars Petter Mathisen er godt fornøyd med Workplace. – Det var enkelt å ta i bruk, og jeg synes det er flott å få mer informasjon fra min egen forretningsenhet, men også å få lære mer om hva som skjer ellers i AF, sier Vigstad.

Kollega Mathisen har også tatt i bruk både epost og Workplace, og sier seg enig med kollegaen:

– Ofte er man så opptatt av hva som skjer i ens eget prosjekt at man glemmer litt at AF er et stort selskap som driver med mye forskjellig. Jeg er inne og titter

flere ganger i uken, og synes det er veldig spennende å følge med, sier Mathisen.

HVORDAN TAR DU DET I BRUK?

Alle ansatte som tidligere ikke har hatt e-postadresser får nå tilsendt et brev i posten med epost-adresse og passord. I tillegg følger det med en informasjonsbrosjyre om hvordan du tar både e-post og Workplace i bruk.

E-post og Workplace kan installeres og benyttes på pc, men aller best er det å installere det på telefonen din. Da får du tilgang til nyheter og viktig informasjon hvor som helst og når som helst. Lykke til! ■ ■

“ Det var enkelt å ta i bruk, og jeg synes det er flott å få mer informasjon fra min egen forretningsenhet. ”

TROND VIGSTAD, AF BYGG OSLO

Vi har mye å lære av hendelser i arbeidshverdagen.
Direktør HMS og Kvalitet Olav Aune vil i denne spalten beskrive hendelser og erfaringer vi kan ta med oss i det videre HMS-arbeidet.

Sitter du på gode forslag til andre sikkerhetsbarrierer?

Kontakt Direktør HMS og Kvalitet Olav Aune

✉ olav.aune@afgruppen.no

DE VIKTIGSTE VERKTØYENE

Hender og øyne er blant de viktigste redskapene i vårt arbeid. Nå blir hansker og briller påbudt.

Kutt- og øyeskader er den hyppigste skadeformen i AF Gruppen. Hele 33 prosent av alle registrerte «H2-skader» er knyttet til mangel eller feil bruk av vernehansker og vernebriller. Ved riktig bruk av verneutstyr, ville flere av skadene mest sannsynlig vært unngått.

80 prosent av alle sanseintrykk får vi gjennom øynene, og hendene bruker vi til å gjennomføre nesten alle arbeidsoperasjoner. Øyne og hender er derfor verktøy vi ikke har råd til å miste.

1. april innføres hanske- og brillepåbud i alle AF Gruppens prosjekter, som en del av AFs sikkerhetsløft 2019.

Flere av våre enheter og prosjekter har allerede et påbud, men for mange blir dette nytt. Meningen med påbudet er at økt beskyttelse og økt kunnskap endrer vaner, slik at vi tar like godt vare på øynene og hendene som det vi gjør med annet viktig utstyr.

Som arbeidsgiver skal AF, våre ledere og våre samarbeidspartnere sørge for at riktige vernehansker og vernebriller er tilgjengelig. Deretter må hver og en ta ansvar for egen sikkerhet og bruke hansker og briller. Ta kontakt med din

nærmeste leder om du er usikker på hva du trenger i din jobb.

Siden det er ulik risiko knyttet til arbeidsoperasjoner, prosjekter og miljøer, vil det være behov for hansker og briller med ulike egenskaper. Vi ønsker å øke kunnskapen om dette: Hvilke eksponeringer finnes, hvilken beskyttelse gir de forskjellige hanskene og brillene, og hvordan fungerer merkingssystemet.

Målet er å øke både kunnskapen og lysten til å bruke det rette utstyret for oppgaven, slik at vi kan redusere kutt- og øyeskader AFs prosjekter til et minimum.

Omtrent samtidig med at denne utgaven av AF Posten lander i din postkasse, blir det gjennomført en kampanje for å øke bevisstheten rundt verktøyene vi bruker mest gjennom livet og hva vi kan gjøre for å unngå skader på dem.

I neste utgave av AF Posten får du lese mer om sikkerhetsløftet 2019 som gjennomføres i AF Gruppen. Frem til det håper jeg at du tar kontakt med enten din nærmeste leder, HMS-sjef i din enhet eller oss i HMS Konsern om du har spørsmål rundt det nye påbudet, eller om valg av vernehansker og vernebriller.

Thomas Vålberg og kollegene ved E18 Tvedestrand-Arendal innførte hanske- og brillepåbud allerede 1. februar. Nå følger resten av AF etter.

Her er plakatene som skal minne deg på å ta vare på øynene og hendene dine – fra 1. april er det påbudt å bruke vernebriller og vernehansker.

ERFARINGSOVERFØRING | AF GRUPPEN

Foto: Catlight FotoStudio

FUGLEPERSPEKTIV

Dronepilot Eirik Strøm Pedersen hadde aldri sett for seg en karriere i anleggsbransjen, men han priser seg lykkelig over at han havnet i AF.

TEKST SISSEL FANTOFT FOTO MAX EMANUELSON

EIRIK STRØM PEDERSEN, 29

Stilling: UAV-operatør, AF Anlegg

Aktuelt prosjekt: Har det siste halvåret jobbet mye for AF Decom med et testfaseprosjekt som går ut på å fly sprengladninger med drone i forbindelse med kontrollert utløsning av snøskred.

Om stillingen: Som dronepilot utfører han stikningstjenester som støttefunksjon for hele AF Anlegg, og leies i tillegg inn av andre forretningsenheter. Bruker drone til bilde- og videodokumentasjon, og til å lage 3D-modeller av bakken. Dataene som produseres har flere bruksområder: som beslutningsstøtte i planleggingsfasen, som dokumentasjonsgrunnlag i form av mengdeberegning og bilder, samt video og bilder som sendes videre til media eller gjøres tilgjengelig via nett slik at lokalbefolkning og andre kan følge med på prosjektet.

Beskriv en typisk arbeidsdag

■ Da er jeg på hovedkontoret på Helsefy og jobber som fagansvarlig med oppfølging av andre dronepiloter. Vi har en visjon om at alle som jobber med stikning i AF skal bruke drone som arbeidsverktøy, siden utstyret er blitt billigere og enklere å bruke de siste årene. Jeg passer på at dronepilotene tar de kursene de skal og at de strukturerer dataene sine på en god måte. I tillegg jobber jeg med å støtte ulike prosjekter med dronerelaterte oppgaver som mengdeberegning, prosessering av 3D-modeller, panoramabilder, videofilmning og redigering.

Hvordan bruker du nysgjerrigheten din på jobb?

■ De siste årene har dronemiljøet skutt skikkelig fart, og teknologien utvikler seg kjapt. For fire år siden investerte vi rundt en halv million kroner på en kameradrone. I dag kjøper vi droner til drøye 20 000 kroner og oppnår omtrent samme kvalitet. Jeg er nysgjerrig på nytt utstyr, programvare og smarte løsninger. Målet er å forenkle hverdagen vår slik at vi kan bruke kompetansen vår på viktige ting. Mens vi tidligere måtte ut med stav og måle manuelt, kan vi nå bruke en drone og ha en ferdig 3D-modell et par timer etterpå. På den måten utvikles stikningsfaget og arbeidsdagen blir enklere for alle faggrupper, fordi de får bedre grunnlag for prosjektene.

Hva er det viktigste arbeidsverktøyet ditt?

– Det er droner og gode datasystemer – det henger veldig sammen.

Hvorfor valgte du AF Gruppen som arbeidsplass?

Det var helt tilfeldig at jeg havnet i AF. Jeg studerte geomatikk ved Høgskolen i Gjøvik, og der fikk vi besøk av innovasjonssjef Harald Juvland i AF Anlegg på en karrieredag. Han lurte på om jeg ville komme på et intervju, og så fikk jeg jobb. Det har jeg aldri angret på, selv om jeg i utgangspunktet aldri hadde sett for meg å jobbe i anleggsbransjen. Jeg trives veldig godt – det er fint å være en del av AF-familien.

Hva kunne du tenke deg å lære mer om?

Jeg jobber jo blant annet med utviklingsprosesser som omfatter programvare, og ser at programmeringskompetanse kunne være et aktuelt område å lære mer om.

Hva inspirerer deg på jobb?

Det er alle mine dyktige kolleger – det er et utrolig høyt kompetansenivå i AF. Det er svært givende å kunne sparre med folk med ulik bakgrunn og kompetanse. Jeg tror grunnen til at AF gjør det såpass bra er at vi har folk innenfor mange ulike fagfelt som kan samarbeide og finne gode løsninger – det er helt essensielt.

Eirik Strøm Pedersen bruker en drone til å kartlegge anleggsområdet på Vamma kraftverk, som AF Anlegg utvider slik at kapasiteten øker med 50 prosent. Målet med 3D-kartleggingen er å skaffe et godt grunnlag for mengdeberegning.

Skapar rum för Umeås unga

Innan något nytt kan se dagens ljus måste det gamla rivas stomrent. Härnösands Byggreturer är med och förvandlar skollokaler från förra seklet till en toppmodern lärmiljö för en ny tid.

TEKST SUSANNE SPICAR FOTO MALIN GRÖNBORG

I det tidigare skolköket arbetar Johan Åberg tillsammans med en Brock 180 med att billa ut all överbetong som ligger ovanpå konstruktionsbetongen. Maja Beskowskolan är det största kontraktet hittills i Norrland för Härnösand Byggreturer.

Illustration: White

FAKTA

MAJA BESKOWSKOLAN, UMEÅ

Byggherre:
Umeå kommun

Uppdrag:
Maja Beskowskolan ska bli en kombinerad högstadie- och gymnasieskola för 1600 elever. Byggnader från olika tidsepoker totalrenoveras till en modern enhet.

Totalentreprenör:
Rekab

Yta:
34 020 kvm

Projektstart:
Hösten 2017

Färdigställande:
Våren 2020

Kontraktssumma:
35–40 MSEK

1 Den helrenoverade Maja Beskowskolan öppnar hösten 2019 som kombinerad högstadie- och gymnasieskola med elitidrott, högskoleförberedande program och yrkesprogram. Maja Beskow fick 1903 kung Oscar II:s nådiga tillstånd att bli Umeås första kvinnliga lärare.

2 Den befintliga dörröppningen ska bli högre och Benjamin Thorgrimsson ska säga betongen med en 800-klinga.

3 Här rivs en gammal vägg i källarvåningen på den gamla skolan. Längst ut på den fjärrstyrda bilningsrobotens arm finns "klippen", betongsaxen. Daniel Pettersson styr betongsaxen.

4 När roboten bilat bort allt golvspackel går Joakim Fredriksson efter med en bildmaskin och tar bort varenda plätt som maskinen kan ha missat.

5 – Vi har ett väldigt bra samspel med Rekab och alla deras arbetsledare här, säger Jörgen Olsson, platschef för Härnösand Byggreturer på Maja Beskowskolan. Han har samarbetat med Rekab i flera tidigare uppdrag, både i Sundsvall, Örnsköldsvik och Härnösand.

6 Borrarna används för att slipa hål för installationer som ventilation, vatten, el och värme. I mitten en sågklinga som mäter 1200 mm i diameter. Maxmättet på en sådan klinga är 1600 mm.

NYE AF-AMBASSADØRER

Her er AF-kollektivet

Det siste halve året har studenter fra hele Norge konkurrert om ett års gratis bolig i konkurransen «AF-kollektivet». Seks studenter fra OsloMet gikk av med seieren.

TEKST KJERSTI JOHANNESSEN

“Jeg hadde aldri trodd at jeg skulle vinne da jeg startet mobilspillet i høst. Det er en veldig morsom premie. Jeg har aldri hørt om noen andre selskaper som rekrutterer på denne måten, sier Eldbjørg Aaraas Hånde (22).

Hun er en av seks studenter fra OsloMet som skal få bo gratis sammen i kollektivt neste studieår. Reisen mot AF-kollektivet startet i september. Studenter fra elleve norske studiesteder konkurrerte gjennom høsten på en digital plattform utviklet av AF Gruppen. Av 1900 deltagere gikk over 200 studenter videre til semifinalen, med mer krevende oppgaver.

FINALE I TRYSIL. Så var det klart for finale. AF tok med seg de 33 beste studentene fra NTNU, OsloMet og Høgskulen på Vestlandet (HVL) til Trysil. Gjennom en helg måtte de løse oppgaver sammen med sine medstudenter, og fikk anledning til å bli kjent med AF.

Under finalepresentasjonen var pulsen stigende hos både deltagerne og tilskuerne. Gruppene avslørte hvordan de ville løse ulike samfunnsoppgaver.

Alle lagene utviste stor kreativitet i oppgaveløsningen. Det var likevel laget fra OsloMet som skilte seg ut for juryen, besto av blant andre Rolf Edvard Petersen fra NTNU, Knut Erik Kismul fra HVL og Vitalis Pavlovas fra OsloMet.

HØYE FORVENTNINGER. AF er nå i gang med å lokalisere en egnet bolig i Oslo for de seks studentene som skal bo i kollektivet. HR-direktør Karin Engen gleder seg til å bli enda bedre kjent med dem. Fire av de seks er også tilbudt sommerjobb i AF.

– Det er en fin gjeng, som vi tror vil fungere godt sammen. AF-kollektivet gir oss en unik anledning til å treffe studentene og lære dem å kjenne over tid. Det store antallet deltagere i konkurransen viser at dette var et populært initiativ. ■ ■

Jonas Guriby Dahl (24)

Fra Bærum i Akershus. Går andreåret på byggingeniør. Han har tidligere vært profesjonell golfspiller og er fortsatt en sporty fyr.

Eldbjørg Aaraas Hånde (22)

Kommer fra Asker i Akershus og går andreåret på byggingeniør. Hun er god i street art og digger konstruksjoner.

Siv Fredriksen Kaarstad (21)

Kommer fra Tønsberg i Vestfold og er førsteårsstudent på byggingeniør. Hun elsker fotball og er en fryktet back på studentlaget OSI.

Ådne Iversen (23)

Kommer fra Hamar i Hedmark og går andreåret elektroingeniør. Drømmer om en doktorgrad i robotikk og spiller amerikansk fotball.

Cecilie Erland (20)

Kommer fra Karmøy i Rogaland og går førsteåret på byggingeniør. Når hun ikke er på skolen, driver hun med håndball og passer tantebarna.

Jon Haugvaldstad Vik (23)

Kommer fra Stavanger i Rogaland og tar master i bygg- og konstruksjonsteknikk (siv.ing). Han er veldig interessert i betong og gleder seg til sommerjobb i AF Anlegg.

Det nye kaffehuset skal i tillegg til å produsere 1/3 av kaffeforbruket her til lands, også være et kompetansesenter for kaffe.

» AF BYGG ØSTFOLD » AF ENERGI & MILJØTEKNIKK

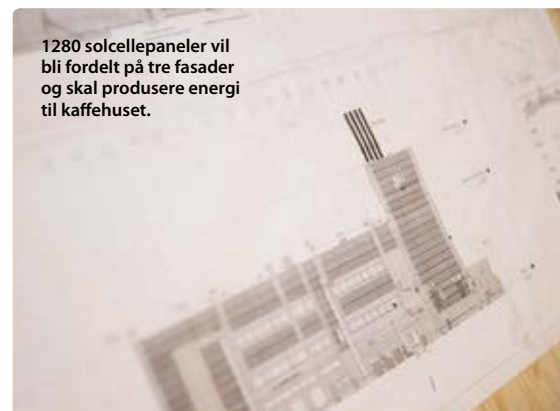
FØRSTE FABRIKK I MASSIVTRE

Massivtre, solceller på tre fasader, passivhusstandard og BREEAM-NOR Excellent-sertifisering. Det nye kaffeproduksjonsanlegget i Vestby blir et reall miljøbygg på 36 meter – kanskje vil man kjenne aromaen av både kaffe og trevirke derfra?

TEKST LINDA STRAND JACOBSEN FOTO THOMAS HAUGERSVEEN

« Dette prosjektet er både spennende og litt skummelt

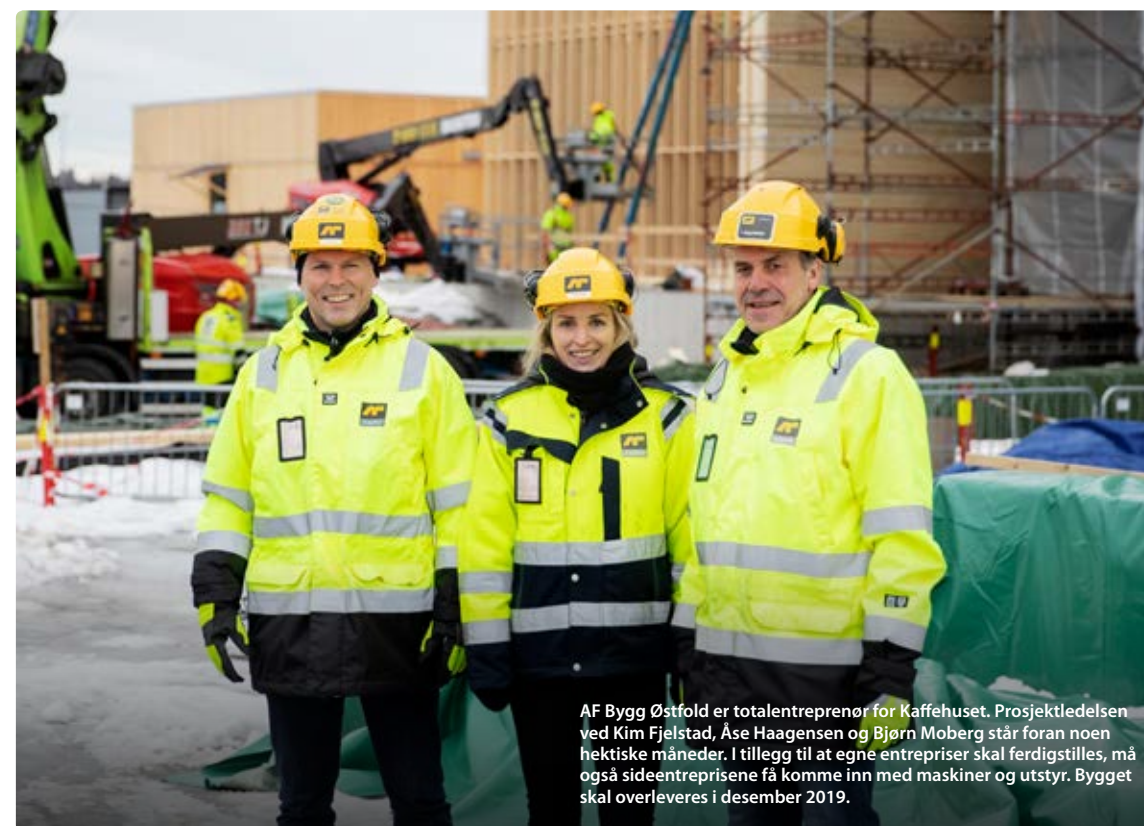
JON STRAND, ANSVARLIG FOR ENERGILEVERANSEN, AF ENERGI & MILJØTEKNIKK

1280 solcellepaneler vil bli fordelt på tre fasader og skal produsere energi til kaffehuset.

AF sitt tømmerlag bygger klimavegger, gesims og innvendige skillevegger. Dette er vegger som krever mange tilpasninger og som er vanskelig å prefabrikere.

AF Bygg Østfold er totalentreprenør for Kaffehuset. Prosjektledelsen ved Kim Fjelstad, Åse Haagensen og Bjørn Moberg står foran noen hektiske måneder. I tillegg til at egne entrepriser skal ferdigstilles, må også sideentreprenørene få komme inn med maskiner og utstyr. Bygget skal overleveres i desember 2019.

Kaffehuset er det første industribygget i massivtre for AF Bygg Østfold – og på landsbasis. Ingen andre entreprenører i Norge har tidligere reist et helt industribygg i det miljøvennlige materialet.

Når Joh. Johannson flytter kaffeforedlingsanlegget fra Filipstad i Oslo til Vestby i Akershus, må det også bygges enorme arealer for lagring, pakking og utkjøring av en årlig produksjon på 12 000 tonn kaffe, noe som tilsvarer 1/3 av all kaffen som drikkes i Norge.

Prosjektleder Kim Fjelstad og hans team i AF Bygg Østfold har brukt lang tid på å finne riktige samarbeidspartnere som både har erfaring med massivtre og montering i høyden.

– I Brumunddal bygger Arthur Buchardt verdens høyeste trehus på over 80 meter. Men et leilighetsbygg i mange etasjer er noe ganske annet enn takhøyden vi opererer med. Vi har en innvendig takhøyde på 22 meter og lagerrom på nesten 1000 kvadratmeter. Derfor har vi brukt mye tid på å sikre at montering i høyden foregår på en sikker og trygg måte, forteller Fjelstad.

STOLT AV FAGARBEIDERNE. Massivtre til tross, helt betongfritt er bygget likevel ikke. Såler og rom under bakkenivå er støpt i lavkarbonbetong, som er valgt for å tilfredsstille miljøkravene. Østfold-prosjektet har sammen med betongekspertise i AF laget en betongresept med lavest mulig karbon. Utfordringen er at det tar lengre tid å herde lavkarbonbetong. I begynnelsen av februar var det så kaldt da AF sitt forskalingsteam støpte sålen til gassanlegget, at de måtte ha et oppvarmet telt rundt støpeområdet for å få herdet betongen i tråd med fremdriftsplanen. I ett år har forskalings-

FAKTA

KAFFEHUSET I VESTBY

Prosjektet omfatter bygging av et nytt kaffeproduksjonsanlegg, med arealer til lagring, pakking og utkjøring av 12 000 tonn kaffe i året. AF Bygg Østfold er totalentreprenør.

Byggherre:
Joh. Johannson Kaffe

Oppstart:
Januar 2018

Ferdigstillelse:
Desember 2019

Kontraktssum:
255 millioner kroner eks. mva.

laget forberedt massivtrebyggingen med store arealer under bakkenivå.

– Det meste av det vi produserer synes ikke. Det ligger seks meter under bakken, sier prosjektets erfarne forskalingssnekker Bengt Olsson og smiler.

– Forskalingsteamet gjør en fantastisk jobb. Vi er glad for å ha egne dyktige fagarbeidere både på tømmer og forskaling, sier prosjektleder Fjelstad.

SOLCELLER I FASADEN. AF Energi & Miljøteknikk har ansvar for både oppvarming, kjøling, energiproduksjon og energistyring i Kaffehuset. En av energikildene er solcelleanlegg bestående av 1280 paneler med en samlet effekt på 365 kWp. Fordi panelene er plassert på tre sider av bygningen, kan elektrisitet leveres fra solcellene i et større tidsrom enn om de hadde vært montert på kun én side.

– Det spesielle med solcelleanlegget er at de ikke monteres utenpå panel, men vil være en del av selve fasadeelementet. De skal tåle vind, regn og snø, så her er vi mange som har jobbet sammen for at løsningen skal være tett, effektiv og estetisk, forteller Jon Strand, som leder energileveransen.

Energisentralen skal utnytte alt fra overskuddsvarme fra produksjonsanlegget til brønner som er gravd for kjøling. Fabrikken skal kunne jobbe i skift gjennom hele døgnet, så det er viktig å ha backup hvis noe skulle gå galt. Både varmpumper med propan, elkjel og elproduksjon fra solcelleanlegget, kan kobles opp mot produksjonsmiljøet.

– Dette prosjektet er både spennende og litt skummelt, forteller Strand. Her må vi være oppmerksomme hele tiden. Det er ingenting som går på autopilot. ■ ■

– Det meste av det vi produserer synes ikke, det ligger seks meter under bakken, sier prosjektets erfarne forskalingssnekker Bengt Olsson. I ett år har han forberedt massivtrebyggingen med areal under bakkenivå.

« Vi har brukt mye tid på å sikre at montering i høyden foregår på en sikker og trygg måte.

KIM FJELSTAD, PROSJEKTLEDER I AF BYGG ØSTFOLD

FIRBEINTE MEDARBEIDERE LUKTER LUNTA

■ På tomten i Vestby oppdaget prosjektteamet at massen ikke var i henhold til toleransekravene. Under arbeidet med å skifte ut massene, fant AF udetonert sprengstoff. Av hensyn til sikkerheten ble det besluttet at tomten måtte gjennomføres.

Den jobben gjør fårehundene Mira og Sylvester, som er «ansatt» i AF Decom for å identifisere sprengstoff i grunnen. Selv om AF får overlevert områder som skal være trygge, hender det at hundene gjør funn og at de som har tilrettelagt tomten, kan ha oversett udetonert sprengstoff. Ingen elektroniske sensorer kan måle seg med hundenes, verken i fleksibilitet eller i kapasitet. Siden 2012 har AF benyttet søk med trente hunder etter sivile eksplosiver. I Vestby har hundene jobbet gjennom høsten 2018 med å klarere områdene.

Utskifting av masser og klargjøring av områder har medført tre måneders forsinkelser i prosjektet.

– Det er klart det er kjedelig for både AF og byggherre, men her går sikkerheten foran alt. Kommunen har også vært behjelpelig med arealer på nabotomta, til midlertidig lagring av materialer og utstyr, forteller prosjektleder Kim Fjelstad.

FAKTA

KAFFEHUSET I VESTBY

9 450
kvm totalt

5 800
kvm i grunnflate

2 300
kubikkmeter massivtre

1 280
solcellepaneler

12 000
tonn kaffe i året

36
meter høyt bygg

■ **Utfylling Vinterneset**

<i>Kunde/byggherre</i>	NRS Settefisk AS
<i>Beskrivelse</i>	Fylle ut ca. 100 000 am ³ med stein i havet med tilhørende plastring
<i>Kontraktssum</i>	40 MNOK (eks. mva)
<i>Entrepriseform</i>	Generalentreprise
<i>Oppstart</i>	Januar 2019
<i>Ferdigstillelse</i>	Juni 2019
<i>Forretningsenhet</i>	Målselv Maskin & Transport AS
<i>Geografisk plassering</i>	Dåfjord på Ringvassøy

■ **Oslo - Bispevika Syd B8a**

<i>Kunde/byggherre</i>	AF Gruppen Norge AS
<i>Beskrivelse</i>	Spunt og boret rørsput
<i>Kontraktssum</i>	25 MNOK
<i>Entrepriseform</i>	Underentreprise
<i>Oppstart</i>	Januar 2019
<i>Ferdigstillelse</i>	Mars 2019
<i>Forretningsenhet</i>	Fundamentering AS
<i>Geografisk plassering</i>	Oslo

■ **Grilstad Marina B3 Fullriggervegen**

<i>Kunde/byggherre</i>	Grilstad Marina AS
<i>Beskrivelse</i>	Borede peler på sjø og land
<i>Kontraktssum</i>	13 MNOK
<i>Entrepriseform</i>	NS 8405
<i>Oppstart</i>	Januar 2019
<i>Ferdigstillelse</i>	April 2019
<i>Forretningsenhet</i>	Fundamentering AS
<i>Geografisk plassering</i>	Trondheim

■ **Kristiansand - nytt Cu-bygg Glencore**

<i>Kunde/byggherre</i>	TT Anlegg AS
<i>Beskrivelse</i>	Stålkjernepeler
<i>Kontraktssum</i>	17,5 MNOK
<i>Entrepriseform</i>	Underentreprise
<i>Oppstart</i>	Februar 2019
<i>Ferdigstillelse</i>	Juni 2019
<i>Forretningsenhet</i>	Fundamentering AS
<i>Geografisk plassering</i>	Kristiansand

■ **Scandic Helsefyrt hotell**

<i>Kunde/byggherre</i>	Eiendomsspar AS
<i>Beskrivelse</i>	Ny fløy på 9 etasjer, kjeller med parkering, samt ombyggingarbeider i eksisterende hotell
<i>Kontraktssum</i>	234 MNOK
<i>Entrepriseform</i>	Totalentreprise
<i>Oppstart</i>	1. kvartal 2019
<i>Ferdigstillelse</i>	2. kvartal 2020
<i>Forretningsenhet</i>	AF Bygg Oslo
<i>Geografisk plassering</i>	Helsefyrt, Oslo

■ **Scandic Helsefyrt Hotell**

<i>Kunde/byggherre</i>	AF Bygg Oslo
<i>Beskrivelse</i>	Rørarbeider. Sanitær, varme-kjøling og sprinkler
<i>Kontraktssum</i>	Ca. 20 MNOK
<i>Entrepriseform</i>	Total underentreprise NS8417
<i>Oppstart</i>	Januar 2019
<i>Ferdigstillelse</i>	Juni 2020
<i>Forretningsenhet</i>	AF Energi & Miljøteknikk AS
<i>Geografisk plassering</i>	Oslo

■ **HasleLinje K4**

<i>Kunde/byggherre</i>	Høegh Eiendom og AF Eiendom
<i>Beskrivelse</i>	Nordic Choice Hotel og kontorbygg på 6 etasjer
<i>Kontraktssum</i>	490 MNOK
<i>Entrepriseform</i>	Totalentreprise
<i>Oppstart</i>	1. kvartal 2019
<i>Ferdigstillelse</i>	1. kvartal 2021
<i>Forretningsenhet</i>	AF Bygg Oslo
<i>Geografisk plassering</i>	Hasle, Oslo

■ **Nytt lager og kontor Metallco Aluminium Eina**

<i>Kunde/byggherre</i>	Metallco Aluminium AS
<i>Beskrivelse</i>	Lagerbygg/kontordel
<i>Kontraktssum</i>	Ca 20 MNOK
<i>Entrepriseform</i>	Totalentreprise
<i>Oppstart</i>	1/3-19 på byggeplass
<i>Ferdigstillelse</i>	1/10-19 for plan 1. Senere for plan 2.
<i>Forretningsenhet</i>	HTB Bygg
<i>Geografisk plassering</i>	Einavegen, Østre Toten

■ **Ulsettemma Næringspark**

<i>Kunde/byggherre</i>	Ulsettemma Næringspark AS
<i>Beskrivelse</i>	Horisontaldelt næringsbygg med grunnfalte på 5000 kvm. Kjøleterminal i plan 1. og steinsenter og butikk i plan 2
<i>Kontraktssum</i>	Ca 90 MNOK for råbygg og innredning seksjon i plan 1
<i>Entrepriseform</i>	Totalentreprise
<i>Oppstart</i>	1/5-19 på byggeplass.
<i>Ferdigstillelse</i>	1/4-19 for plan 1. Senere for plan 2.
<i>Forretningsenhet</i>	HTB Bygg
<i>Geografisk plassering</i>	Salhusvegen (Ulsettemma), 5131 Nyborg

■ **Utvildelse Isbjørn Is**

<i>Kunde/byggherre</i>	Slettebrekkdalen Næringspark AS
<i>Beskrivelse</i>	Utvide produksjonslokale for iskrem og nytt fryselager
<i>Kontraktssum</i>	30 MNOK
<i>Entrepriseform</i>	Totalentreprise
<i>Oppstart</i>	Januar 2019
<i>Ferdigstillelse</i>	Oktober 2019
<i>Forretningsenhet</i>	Helgesen Tekniske Bygg AS
<i>Geografisk plassering</i>	Askøy, Hordaland

■ **E39 Kristiansand vest-Mandal øst**

<i>Kunde/byggherre</i>	Nye Veier AS
<i>Beskrivelse</i>	Bygging av 19 km 4-felts motorvei
<i>Kontraktssum</i>	4 700 MNOK
<i>Entrepriseform</i>	Totalentreprise
<i>Oppstart</i>	November 2018
<i>Ferdigstillelse</i>	Oktober 2022
<i>Forretningsenhet</i>	AF Anlegg
<i>Geografisk plassering</i>	Kristiansand

■ **Sunstone 2+3+4+5 Cruise vessels**

<i>Kunde/byggherre</i>	Ulstein Design
<i>Beskrivelse</i>	HVAC Newbuilding
<i>Kontraktssum</i>	32 MNOK
<i>Entrepriseform</i>	Fast pris
<i>Oppstart</i>	Oktober 2018
<i>Ferdigstillelse</i>	2020
<i>Forretningsenhet</i>	AF AeronMollier AS
<i>Geografisk plassering</i>	Kina

■ **Holen skole**

<i>Kunde/byggherre</i>	Bergen kommune
<i>Beskrivelse</i>	Barne- og ungdomsskole med plass til 650 elever
<i>Kontraktssum</i>	292 MNOK
<i>Entrepriseform</i>	NS 8407
<i>Oppstart</i>	Januar 2019
<i>Ferdigstillelse</i>	Mai 2021
<i>Forretningsenhet</i>	LAB Entreprenør AS
<i>Geografisk plassering</i>	Bergen kommune

■ **Livsvitenskapsbygget**

<i>Kunde/byggherre</i>	Statsbygg
<i>Beskrivelse</i>	K301 Rørarbeider. Sanitær, varme-kjøling, sprinkler, gass og trykkluft
<i>Kontraktssum</i>	Ca. 300 MNOK
<i>Entrepriseform</i>	Samspillsentreprise. Kontrakt for samspillsfasen er signert.
<i>Oppstart</i>	Januar 2019
<i>Ferdigstillelse</i>	Juni 2024
<i>Forretningsenhet</i>	AF Energi & Miljøteknikk AS
<i>Geografisk plassering</i>	Oslo

■ **Livsvitenskapsbygget**

<i>Kunde/byggherre</i>	Statsbygg
<i>Beskrivelse</i>	K301 Rørarbeider. Sanitær, varme-kjøling, sprinkler, gass og trykkluft
<i>Kontraktssum</i>	Ca. 300 MNOK
<i>Entrepriseform</i>	Samspillsentreprise. Kontrakt for samspillsfasen er signert.
<i>Oppstart</i>	Januar 2019
<i>Ferdigstillelse</i>	Juni 2024
<i>Forretningsenhet</i>	AF Energi & Miljøteknikk AS
<i>Geografisk plassering</i>	Oslo

Tidens største kontrakt

■ **AF Energi & Miljøteknikk** er med når Livsvitenskapsbygget, Norges største universitetsbygg, skal bygges. I februar satte statsminister Erna Solberg spaden i jorda på Gaustad i Oslo, og bygget skal være innflyttingsklart for 1600 studenter og 1000 ansatte høsten 2024. AF Energi & Miljøteknikk har ansvar for alt av rørarbeid. Kontraktens verdi er ikke spikret ennå, men antas å endre på rundt 300 MNOK, og blir dermed tidens største for EMT. – I dette prosjektet er vi med i en samspillsfase som vil vare i ca. 2,5 år. Her skal

vi finne de beste løsningene sammen med byggherren Statsbygg, brukere (Universitetet i Oslo) og prosjekteringsgruppen og sideentreprenører, sier prosjektleder Kristoffer Abrahamsen, og legger til: – Åpenhet mellom alle prosjektaktører er avgjørende, vi må finne de løsningene som er best på byggbarhet, funksjon og ikke minst kostnadseffektivitet. Det er et ekstremt teknisk bygg, utstyrstettheten blir høyere enn på Campus Ås.

Foto: SMK/Regjeringen.no

■ **Aeron Energy Recovery System for MS Kongen, Dronningen and Prinsen**

<i>Kunde/byggherre</i>	Norled
<i>Beskrivelse</i>	EPCIC
<i>Kontraktssum</i>	17 MNOK
<i>Entrepriseform</i>	Fast pris
<i>Oppstart</i>	2019
<i>Ferdigstillelse</i>	2019
<i>Forretningsenhet</i>	AF AeronMollier AS
<i>Geografisk plassering</i>	Norge

■ **4 x double ended car and passenger ferries**

<i>Kunde/byggherre</i>	Remontowa Shipbuilding
<i>Beskrivelse</i>	HVAC Newbuilding
<i>Kontraktssum</i>	15 MNOK
<i>Entrepriseform</i>	Fast pris
<i>Oppstart</i>	Februar 2018
<i>Ferdigstillelse</i>	2020
<i>Forretningsenhet</i>	AF AeronMollier AS
<i>Geografisk plassering</i>	Polen

■ **Nittedal - Hakadal S1**

<i>Kunde/byggherre</i>	Backe Oppland AS
<i>Beskrivelse</i>	Stålkjernepeler
<i>Kontraktssum</i>	12 MNOK
<i>Entrepriseform</i>	Underentreprise
<i>Oppstart</i>	April 2019
<i>Ferdigstillelse</i>	Juni 2019
<i>Forretningsenhet</i>	Fundamentering AS
<i>Geografisk plassering</i>	Nittedal

■ **Fiskeforedlingsanlegg Lepøy**

<i>Kunde/byggherre</i>	INKA AS
<i>Beskrivelse</i>	Industribygg komplett m tekniske fag og kjølfrys
<i>Kontraktssum</i>	75 MNOK
<i>Entrepriseform</i>	Totalentreprise
<i>Oppstart</i>	Juni 2019
<i>Ferdigstillelse</i>	Januar 2020
<i>Forretningsenhet</i>	Helgesen Tekniske Bygg AS
<i>Geografisk plassering</i>	Lepøy, Os kommune i Hordaland

■ **Ulstein NB 314 Nexans Subsea**

<i>Kunde/byggherre</i>	Ulstein Verft
<i>Beskrivelse</i>	HVAC Newbuilding
<i>Kontraktssum</i>	11 MNOK
<i>Entrepriseform</i>	Fast pris
<i>Oppstart</i>	Desember 2018
<i>Ferdigstillelse</i>	2020
<i>Forretningsenhet</i>	AF AeronMollier AS
<i>Geografisk plassering</i>	Norge

■ **BUS2-Innredning**

<i>Kunde/byggherre</i>	Helse Bergen HF
<i>Beskrivelse</i>	Entreprise K202, BUS2. Bygningsmessige innvendige arbeider
<i>Kontraktssum</i>	339 MNOK
<i>Entrepriseform</i>	NS 8405
<i>Oppstart</i>	Januar 2019
<i>Ferdigstillelse</i>	Desember 2022
<i>Forretningsenhet</i>	LAB Entreprenør AS
<i>Geografisk plassering</i>	Bergen kommune

■ **Stronde**

<i>Kunde/byggherre</i>	Stronde Utvikling AS
<i>Beskrivelse</i>	Stronde byggetrinn 1. 34 leiligheter samt p-kjeller
<i>Kontraktssum</i>	83 MNOK
<i>Entrepriseform</i>	NS 8407
<i>Oppstart</i>	November 2018
<i>Ferdigstillelse</i>	April 2020
<i>Forretningsenhet</i>	LAB Entreprenør AS
<i>Geografisk plassering</i>	Kvam kommune

■ **FB38 Nye fasader**

<i>Kunde/byggherre</i>	Folke Bernadottesvei 38 AS
<i>Beskrivelse</i>	Nye fasader i Folke Bernadottesvei 38
<i>Kontraktssum</i>	35 MNOK
<i>Entrepriseform</i>	NS 8407
<i>Oppstart</i>	August 2018
<i>Ferdigstillelse</i>	Mai 2019
<i>Forretningsenhet</i>	LAB Entreprenør AS
<i>Geografisk plassering</i>	Bergen kommune

■ **Skjoldnes II**

<i>Kunde/byggherre</i>	Skjoldnes Utvikling AS
<i>Beskrivelse</i>	2. byggetrinn på Skjoldnes med 65 leiligheter/garasjeleg
<i>Kontraktssum</i>	138 MNOK (+++)
<i>Entrepriseform</i>	NS 8407
<i>Oppstart</i>	November 2018
<i>Ferdigstillelse</i>	Februar 2021
<i>Forretningsenhet</i>	LAB Entreprenør AS
<i>Geografisk plassering</i>	Bergen kommune

■ **Modum EPC fase 2**

<i>Kunde/byggherre</i>	Modum kommune
<i>Beskrivelse</i>	Energisparekontrakt i Modum kommune
<i>Kontraktssum</i>	28 MNOK
<i>Entrepriseform</i>	Totalentreprise
<i>Oppstart</i>	Januar 2019
<i>Ferdigstillelse</i>	Juni 2020
<i>Forretningsenhet</i>	AF Energi & Miljøteknikk
<i>Geografisk plassering</i>	Modum kommune, Buskerud

■ **Hosteland**

<i>Kunde/byggherre</i>	Fensfjordbygg AS
<i>Beskrivelse</i>	Bolig/kontor
<i>Kontraktssum</i>	59 MNOK
<i>Entrepriseform</i>	Totalentreprise NS 8407
<i>Oppstart</i>	Januar 2019
<i>Ferdigstillelse</i>	Mars 2020
<i>Forretningsenhet</i>	Helgesen Tekniske Bygg AS
<i>Geografisk plassering</i>	Masfjord kommune, Hordaland

■ **PSW Stormyra**

<i>Kunde/byggherre</i>	HTM 3
<i>Beskrivelse</i>	Kontor, lager og verksted ca 10000m ²
<i>Kontraktssum</i>	135 MNOK
<i>Entrepriseform</i>	Totalentreprise NS 8407
<i>Oppstart</i>	Januar 2019
<i>Ferdigstillelse</i>	Oktober 2019
<i>Forretningsenhet</i>	Helgesen Tekniske Bygg AS
<i>Geografisk plassering</i>	Mongstad, Hordaland

■ **Boliger Sandstikkollen**

<i>Kunde/byggherre</i>	Profer
<i>Beskrivelse</i>	137 nye boliger fordelt på fem bygg
<i>Kontraktssum</i>	264 MNOK
<i>Entrepriseform</i>	Totalentreprise
<i>Oppstart</i>	Q2 2019
<i>Ferdigstillelse</i>	Nov/des 2021
<i>Forretningsenhet</i>	LAB Entreprenør AS
<i>Geografisk plassering</i>	Bergen

■ **Brf Trollberget 1**

<i>Kunde/byggherre</i>	Riksbyggen
<i>Beskrivelse</i>	Nyproduksjon av bostadsrätter och gemensamhetsdel for älder 50+
<i>Kontraktssum</i>	86 MSEK (eks. mva)
<i>Entrepriseform</i>	Totalentreprenad , ABT 06
<i>Oppstart</i>	April 2019
<i>Ferdigstillelse</i>	Maj 2021
<i>Forretningsenhet</i>	HMB Construction AB , Uppsala
<i>Geografisk plassering</i>	Sigtuna , Norra Stockholm

■ **Mälarparkskolan**

<i>Kunde/byggherre</i>	Västerås Stad
<i>Beskrivelse</i>	Nyproduksjon av skola
<i>Kontraktssum</i>	163 MSEK (eks. mva)
<i>Entrepriseform</i>	Totalentreprenad
<i>Oppstart</i>	Omgående
<i>Ferdigstillelse</i>	April 2021
<i>Forretningsenhet</i>	HMB Construction AB , Västerås
<i>Geografisk plassering</i>	Öster Mälarenstrand , Västerås

■ **Kvernstua**

<i>Kunde/byggherre</i>	Øie Eiendomsutvikling AS
<i>Beskrivelse</i>	196 leiligheter i sju bygg, og underliggende parkeringskjeller.
<i>Kontraktssum</i>	474 MNOK (eks. mva)
<i>Entrepriseform</i>	Totalentreprise
<i>Oppstart</i>	Juni 2019
<i>Ferdigstillelse</i>	Q4 2021
<i>Forretningsenhet</i>	AF Bygg Oslo
<i>Geografisk plassering</i>	Nittedal, Akershus

NY KONSERNIDIREKTØR

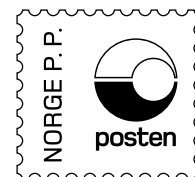
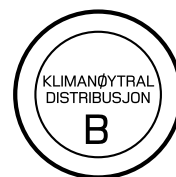

Vil satse smart og strategisk

Den nye konserndirektøren for virksomhetsområdet Eiendom, Ida Aall Gram, vil bidra til å styrke AF som merkevare.

Ida Aall Gram overtok etter Andreas Jul Røsjø da han sluttet i AF for å lede Møller Eiendom. Gram begynte som porteføljedirektør i AF Eiendom i 2017, og har tidligere jobbet i McKinsey, Orkla Eiendom og sist Gyldendal.

AF Gruppens første kvinnelige konserndirektør er

SUPERTEAM

Tekst: Kjersti Johannessen Foto: Margareta Bloom Sandebäck

HVA: AF Decom avd Midt-Nord er entreprenør når 12 km med høyspentmaster skal rives for Svenska kraftnät. Kraftledning og master skal tas ned, og fundamenter samt forurenset jord fjernes. **UTFORDRING:** Prosjektet strekker seg over et stort område, og teamet må forholde seg til naturreservat, barnehager og boligområder. Kraftlinjen krysser mange veier og jernbane, og flere boplasser fra vikingtiden. **HVOR:** Järfälla kommun og Stockholms stad, Sverige.

AF Decoms team på jobb i Järfälla (f.v.): Prosjektleder Gunnar Hofsmo, anleggsleder Torstein Finsrud, maskinfører Thomas Brøndbo Engan og maskinfører Gjermund Smistad. Maskinførerne Oskar Kristiansson, Krister Rakvåg og arbeidsleder Bjørnar Johannessen var ikke til stede da bildet ble tatt.

Hva jobber dere med, prosjektleder Gunnar Hofsmo?

– Sammen med underentreprenøren Josia fjerner vi 54 master og fundamenter. Josia tar ned selve kraftlinjen og mastene, mens vi tar arbeidet med å fjerne fundamentene under bakken og sanere områdene rundt.

Hvilke mål hadde dere i forkant?

– Vi ønsket at dette skulle være et trygt og skadefritt prosjekt, der alle trives. Vi har satt oss mål om god lønnsomhet i prosjektet. I tillegg var viktig å legge til rette for at

produktet vi leverer til byggherren blir best mulig. Det er mange kraftlinjer som skal erstattes med kabler i bakken her i Sverige. Vi ønsker å være den foretrukne entreprenøren til tilsvarende arbeid fremover.

Hvordan løser dere utfordringene i prosjektet?

– Det er mange aktører å forholde seg til. Prosjektet strekker seg over to kommuner, og disse har ulike krav og ønsker for hvordan de ønsker jobben gjort. Det er viktig å bruke tid på å etablere en god tone med de som bestemmer,

og ta deres føringer på alvor. Jeg legger vekt på å være i forkant med søknader, og ha mulighet til en plan B i tilfelle vi må vente lenger enn forventet på en godkjenning. Vi har ikke lov til å jobbe i naturreservatet mellom 1. april og 1. juli, og når vi jobber ved boplassene fra vikingtiden, må arbeidet overvåkes av en arkeolog. Men disse utfordringene løser vi greit ved å planlegge nøye, og så langt har alt gått etter planen.

Hva gjør dere til et godt team?

– Tre av oss har tidligere gjort et liknende prosjekt for Svenska

kraftnät i et annet område av Stockholm. Det er en stor fordel, både at vi kjenner hverandre godt og vet hvordan jobben skal gjøres. Vi har lagt stor vekt på å ønske de nye i teamet velkommen, og ønsker å være både trivelige og tålmodige. Alle skal ha eierskap og føle at deres jobb betyr noe. Når de som har fri ringer inn for å høre hvordan det går på jobb, vet vi at vi har lyktes. Siden vi pendler er det hyggelig å finne på ting på kveldene. Hver tirsdag er det pizza og filmkveld, og det er alltid god stemning.